

NADNIEMEŃSKI KURJER POLSKI

Orzeszkowej 13 tel. 166
Redakcja otwarta od 12-1 i 5-6
Administracja - 10-1 i 4-6
Prenumerata miesięczna zł. 4.
z odnośnikiem i przes. poczt. 4 zł. 50 gr.

№ 78 Rok I.
GRODNO
sobota 18 paźdz. 1924 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz m/m za tekstem 20 gr. Drobnio za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Miesięczne p/g umowy. Dla ogłoszeń układ strony 5-mi szpaltowy. Każda nowa podwyżka taryfy, ogłoszona w nagłówku, obowiązuje wszystkie już przyjęte za-mówienia bez uprzedniego zawiadomienia.

Uwagi o stanie szkolnictwa w Grodnie

Istniejące w Grodnie zakłady naukowe średnie, oraz szkoły powszechne, pozostające pod zarządem państwowym, mają przeważnie byt ugruntowany w budżecie państwowym i samorządowym i ze względów powyższych sytuacja finansowa, mieszkaniowa, opałowa i inne potrzeby nie są zbyt krzyżące na tyle, aby stanowiły mogły przedmiot naszego specjalnego zainteresowania w pierwszym rzędzie. Postaramy się o nich zaznaczyć w przyszłości. Wyjątek stanowi uposażenie osobiste personelu nauczycielskiego wszystkich szkół na kresach, na co zwracamy raz jeszcze uwagę Panów Ministra i Vice-Ministra Oświaty z okazji ich podróży inspekcyjnej.

Nie dalecy będziemy od prawdy jeżeli otwarcie powiemy, że większa część tych pionierów oświaty polskiej na kresach żyje z dnia na dzień, nie mogąc związać końca z końcem w swoim budżecie, że—co gorsza—znakomita część nauczycielstwa żyje przeważnie „na kredyt”—do pierwszego i po zaplaceniu długów w kilka dni po otrzymaniu „groszów” w kieszeni nie ma już nic ani na kupno książek czy gazet, że nie stać ich na teatr, że poza ciężką pracą zawodową i kłopotami domowymi ludzie ci, jak ofiarnicy niosą swą pracę dla dobra Ojczyzny, składając w ofierze na ołtarzu Rzeczypospolitej swe siły i zdrowie. Na wypadek zaś choroby skazani są na poniewierkę, czy redukcję, smutne to jest, lecz tak jest niestety! nie inaczej!

Przeto choemy mieć te głębokie przeświadczenie, że w zbliżającym się debacie budżetowym na r. 1925 Minister Oświaty i nasz Dostojny Gość—Podsekretarz Stanu p. Łopuszański,—zechcą dać wyraz temu, co tutaj na kresach widzieli, że zajmą zdecydowane stanowisko w naszym parlamencie w obronie budżetów szkolnych, że nauczycielstwu na kresach wywalczą należne im dodatki kresowe, a przynajmniej usuną anomalję taką, jak utrzymanie skali poborów na kresach niżej poborów stołecznych i t. p., że wreszcie ustalą byt pragmatyce nauczycielskiej i rozszerzą instytucje dokształcające tych z nauczycieli, którym życie, wojna czy inne uspra-

wiedliwione przeszkody uniemożliwiły uzupełnienie wykształcenia, dającego pełne kwalifikacje do zaszczytnego stanu nauczycielskiego.

Zaś szczególnie Grodno będzie wdzięczne Panom Ministrom za jak-najszybszą rewindykację niektórych gmachów, nadających się na szkoły a zajętych przez inne urzędy lub osoby czy firmy prywatne. Jako konkretny przykład wskażemy chociażby na gmach b. klasztoru Bernardynów, zajęty na składy towarowe przez Szeszowski, a obecnie przejęty przez tytoniowy Monopol Państwowy. W tej kwestii czynnik miejscowe już dawno porobiły starania w Warszawie, a mimo to, że czas już roczny spłyna minął—sprawy jeszcze do dziś nie rozstrzygnięto?...

A teraz odwrotna strona medalu. Mimo tak ciężkie warunki pracy społeczeństwo tutejsze popiera wysiłki nauczyciela i chociaż kulawo—dajemy stałe ku lepszemu jutru. Może nie każdy wie o tem, że w Grodnie istnieje jednak Macierz Szkolna, i że przy pomocy Rządu prowadzi gimnazjum, handlową szkołę zawodową i szkołę rzemieślniczą.

Stan finansowy tej instytucji jest jednak oplakany z uwagi na to, że inteligencja pracująca, ta najbardziej ofiarna część społeczeństwa, dzisiaj ledwie, że vegetuje, a i wojskowi również nie ponadto co dają na liczne cele publiczne, więc dać nie mogą... albowiem umarliby śmiercią głodową. Zaś znakomita część ziemianstwa, wyjąwszy nieliczne nazwiska, jak Sapiehów, de-Lacy, Tarasowiczów i in., zdradza absolutną indyferencję w życiu społeczno państwowem i zasługuje na porównanie z typem Zawilowski, uniesmiertelnionych przez naj-gonjalniejszego z pisarzy (który bolszewikiem bynajmniej nie był) ostatniej epoki — Sienkiewicza w jego i dziś jeszcze aktualnej „Rodziny Połanieckich”.

Stąd wniosek, że Macierz dziękuje za cenę pomoc Rządu i prosi o możliwie jaknajwyższe subside, których nie zamaruje.

Nie dalej, jak przed kilku dniami zwiedziłem szkołę handlową, pozostającą obecnie pod dyrekcją p. Inż. Mikołaja Radziewanowskiego. Z wykładowych fachowców zasługują na wyróżnienie pp. Gorta, Tymczak i Jastrzębski. Cały personel stanowi 9 osób. Szkoła istnieje od 4-let-frenkwencja słaba: 60 słuchaczy, w ub. r. szk. ukończyło kurs 16 wychowanków, kandydatów na księgowych, rachmistrzów i pom. buch. Po przejściu kilku-miesięcznej praktyki ludzie ci stają się użytecznymi w przemyśle i handlu. Jeżeli zważymy, że do szkoły tej przyjmują z wykształceniem 3-4 klas gimn. lub pełną szkołą powszechną (7 oddz.) — to przyjdzie do przekonania, że jest ona dobrodziejstwem dla warstw ludności niezamożnej. Rozszerzenie i upaństwowienie tej placówki, nadanie jej praw, wprowadzenie nauki o państwie i samorządzie—to byłby krok naprzód ze stanowiska racji stanu na kresach. Wśród uczniów jest tylko 10% prawosławnych. Szkoła jest w stadium organizacji, posiada jednak—zdobyte własnymi środkami—gabinet towaroznawczy i biblioteczkę, brak w ostatniej jednak dzieł naukowych i nie ma dostatecznych „pomocy szkolnych”!

Zato gabinet towaroznawczy posiada próbki towarów i wyrobów polsk. przemysłu, stanowiąc w skromnej minjaturze przegląd naszej produkcji. Zasługują na wyróżnienie firmy „Żyrardów” i „St. Majewski”, które dały w należytych ramach zwierciadło wł. produkcji. Wiosną p. r. projektowaną jest wystawa tych próbek. Lokal w historycznym „Dworku Orzeszkowej” jest za mały dla szkoły. Osobiście jestem zdania, że w siedzibie tej winno się znaleźć raczej Muzeum i Biblioteka Im. Orzeszkowej, a szkołę handlową należy wyposażyć innym lokalem.

Widzimy więc, jak uparta i zmuszona jest praca w dziedzinie budowania świątyni Ducha Polskiego na rubieżach Rzeczypospolitej. O własnych siłach również i Seminarjum Państwowe meskie stara się zwiększyć dorobek kulturalno-oświatowy, otwierając niedawno, w końcu kwietnia r. b., kurs preparowania (wypychania) ptaków i ssaków—jako owoc tej pracy dzisiaj sem. m. posiada własną pracownię biologiczną i ponadto posiada pracownię fizykochemiczną, salę rysunkową ze sztalugami i tablicami, orkiestrę dętą w stadium organizacji, planino—

dzięki ofiarności znacznej jednostki projektuje kilkudniowy kurs pozarządowy, wynikiem którego ma być powstająca do życia Harcerska Drużyna Pozarna, której druhowie—przyszli nauczyciele będą potrafili organizować ochotnicze straże pożarne po wsiach i miastach.

Na kursach wykładaczkę będzie delegat Dyrekcji Państw. Ubezpiecz. Wz. z Warszawy.

— A jak to wszystko się robi? — Po kresowemu! Sam byłem świadkiem jak nauczycielstwo i wychowankowie Seminarjum strzelali celnie do sów, jastrzębi i innych ptaków skrzydlatych. Wiem również o tem jak przejechany przez auto pies został sprzątnięty z ulicy, później ugotowany i dzisiaj możecie oglądać jego szkielet w gab. biologicznym. Może to i nie poważne, ale skąd brać środki na zakup drogich pomocy szkolnych?.. Przedstawienia, wenty, bale i... kwiateki! Muzolny to trud i przykry zawsze. Jest wiele zasługi w tej cichej lecz twórczej pracy Dyr. seminarjum p. Józefa Biegańskiego, pełnego inicjatywy i zapału do pracy oraz jego pomocników pp. Dekańskiego, Piotrowskiego (obecnie w Łomży), jak również i całego zespołu nauczycielskiego.

O innych zakładach i pracach napiszemy po ich zwiedzeniu.

Tak o—to—jak wyżej—pracują „kresy”, ziemie Protasewicza, Kościuszki, Mickiewicza, Śniadeckich, Traugutta i Pilsudskiego. Chcemy wierzyć, że przy pomocy reszty Polski, jak to się „dawniej” mówiło „Korony”—wytrawimy na wschodnich rubieżach Naj. Rzeczypospolitej.

Niechaj się jeno tylko odrodzi „zaufany duch Narodu” a ten nasz „bólów ból” — niepokój chwilowy na kresach — pierzchnie za szerokie pola i ucieczie za Dźwiną, Dniepr i Berezynę, a wówczas ziemie „krzyżów i mogił” staną się tem, czem były za wiekopomnych czasów Komisji Edukacyjnej.

Życzeniami temi witamy w Grodnie Podsekretarza Stanu p. Łopuszańskiego, jako przedstawiciela Rządu Rzeczypospolitej Polskiej.

Veritas.

Czytajcie Nadniemeński Kurjer Polski

Sobótki na Zamku

Rada Nadz. „Domu Oficera” dbając o odpowiednią rozrywkę, po całonocnych trudach P. T. oficerów i ich rodzin (t. Garnizonu, oraz stałych gości „D. O.” przystępuje do otwarcia, dnia 18 go b. m. tralicyjnych „Sobótek” na Starym Zamku.

Istnieje pewność, że dziś 18 nie zabraknie nikogo tak z P. T. Oficerów, jako też z liczby stałych gości „Domu Oficera”, wobec czego w dniu tym spędzić będzie można czas arcy miło i nader przyjemnie w salach „Domu Oficera”.

Początek o godz. 21. Wstęp 1 zł.

Zamieszczając powyższą wzmiankę robimy skromną uwagę że należało przed rozpoczęciem sezonu załatwić sprawę stałych zaproszeń która wisi dotąd w powietrzu, część bowiem osób ma już nowe zaproszenia, reszta zaś takowych nie otrzymała.

KRONIKA

Niedziela wywiadowcza w gimnazjum

W niedzielę, dnia 19 b. m. po nabożeństwie szkolnym rodzice i opiekunowie uczniów państw. gimnazjum męskiego w Grodnie będą mogli otrzymać informację o postępach ich pupilów za czas od początku roku szkolnego.

Przypominamy, że w myśl ogłoszenia Dyrekcji Gimnazjum, termin płatności taksy półrocznej państwowej przypada kolejno klasami na dni od 3—10 listopada b. r. Zaniedbanie tegoż terminu pociągnie za sobą usunięcie ucznia z klasy. Uprawnieni do wnoszenia podań o zniesienie opłaty winni bezzwłocznie wnieść stosowne podania z dokumentami (świadczenie niezamężności, poświadczenie urzędowe co do funkcjonariuszy państw.)

Tydzień zapasów sportowych w Grodnie

odbędzie się na fundusz zakupu zuta pancernego dla policji grodzieńskiej, na boisku wojskowym przy koszarach Kościuszkowskich.
Program: 18. X. — 81 p. p. z Hasmoną; 19. X. — Makkabi Wilno z 29 p. a. p. Grodno; 20. X. — Makkabi Wilno z Hasmoną Grodno; 22. X. — Kresowia Grodno z G.O.S.O. Grodno.

Niepokojący objaw

W ostatnich czasach zauważyć się daje pewne umyślnie dokonywane szkody przy robotach prowadzonych przez miasto. Jeżeli chodziło o zrzućcie tafli chodnikowych na zanku do Horodniczanki lub inne temu podobne sprawy to można je było położyć na karb głupich łobuzerskich figłów, jeżeli jednak chodzi o stale konstatowany przy budowie mostu fakt usuwania klinów niemal każdej nocy, to uwiadczenia się tu jakaś planowa robota dokonywana przez złośliwą, zbrodniczą rękę kierowaną przez siły, których obecność niestety odczuwamy na każdym kroku.

Zadziwające jest to, że pomimo nieprzerwanie prowadzonych robót, ruch przy moście jest stały o prócz

tego stróżę nieustannie śledzą i doglądają. Fakt ten zdaje się niezbicie dokazywać, że owa zbrodnicza ręka należy do kogoś, kto pracuje jako robotnik przy moście. Nie wątpimy, że wydział śledczy swoje ważkie słowo wypowie w tej sprawie.

List do Redakcji

Szanowny Panie Redaktorze!

W dniu wczorajszym umieszczono wyjaśnienie ze sprawozdania z koncertu lotnego w dn. 6 b. m. przez Członk. Sekcji L. O. P. P. Wyjaśnienie to uważam za niedostateczne. Biorąc udział w koncercie, na zwrot kosztów nie liczyłam i uprzednio żadnej umowy o zwrocie kosztów pomiędzy mną a wspomnianą Sekcją nie było.

Po skończonym koncercie zwróciła się do mnie Pani Przewodnicząca Sekcji z oświadczeniem gotowości zwrotu mi poniesionych kosztów, w odpowiedzi na to wyraziłam swoją niechęć do przyjęcia. W dalszym ciągu Pani Przewodnicząca Sekcji powiedziała, że koszty zwróczone wszystkim i na tej zasadzie zwrot przyjmam.

Racz przyjąć i t. d.

Z poważaniem

E. Bielecka.

Do zakładu fryzjerskiego

„FELIX“

po 2-u miesięcznym urlopie już powróciła manicurzystka

p. O I a.

1-3

Dr. Med.

Dr. Ewa Lichtensztejn

Choroby kobiece i akuszerja

przyjmuje od 1-4, biednych od 1-2 bezpłatnie. GRODNO, ulica Polowa 9. 2-15

Towarzystwo ubezpieczeń „PIAST“

Oddział w Grodnie

pl. Batorego 2 tel. 18 i 62.

Wszelkie ubezpieczenia—od ognia, kradzieży, transportów życia, szyb, koni.

21-30

Garnitur żakietowy na wyso- ki wzrost prawie nowy (tanie do sprzedania. Wiadomość w Redakcji).

Dzierżawa

majątek i poszuki- szczyźnie od 120—200 ha. Informacje pisemne z wyszczególnieniem warunków lub osobiste oferty zgłaszać do T-wa Parcelacyjno - Pomiarowego Osadnik Kresowy Jagiellońska Nr. 34.

Od Administracji

Uwzględniając potrzeby Sz. Nauczycielstwa w naszym wydawnictwie i doceniając konieczność łączności ze szkołą, zmniejszamy dla szanownych abonentów ze sfer nauczycielskich— cenę prenumeraty miesięcznej do 4 zł. zarówno na prowincji, jak i w mieście. Kwartalnie zaś 10 zł.

Pokoju umeblowanego

go w inteligentnym domu (w centrum miasta) poszukuje kawaler. Łaska- we oferty z podaniem warunków prosimy składać w Administracji „Kurjera Nadnie- meńskiego”: „Lewtensam“

Poszukiwane mieszkanie

4-5 pokojowe, wygodne, okolice Napole- ońskiej lub 3-go Maja. Wysoki czynsz lub odstępn. Kolożańska 11-11 od 3 do 5. 1-2.

FABRYKA KART DO GRY

A. ŁAPIN i S-ka
GRODNO, Jagiellońska 46. Tel. 15.

Podaje do wiadomości Szanownej Publiczności, że w celu umożliwienia ludności miejscowej skorzystania z okazji istnienia w Grodnie Fabryki Kart do Gry otwarty został z dn. 10 września

FABRYCZNY SKŁAD KONSYGNACYJNY

w GRODNIĘ przy ul. Dominikańskiej № 29, mag. WYSOKIERA, gdzie sprzedawane będą KARTY do GRY po hurtowych cenach fabrycznych.

Również przyjmują się obstalunki, PO CENACH DOSTĘPNYCH, na wszelkiego rodzaju roboty, wchodzące w zakres DRUKARSTWA

Rozkład pociągów na st. Grodno.

ważny od 1 czerwca 1924 r.

Stacja	Nr	prybycie	odejście
Grodno — Wolkowysk	№ 253/254	13.08	16.36
Zemgale — Warsz. Gł.	702 pos.	1.09	1.17
Wilno — Warsz. Wil.	712	4.30	4.45
Warsz. Gł. — Zemgale	701	4.33	4.43
Warsz. Wil. — Suwałki	731/734	6.02	6.37
Warsz. Wil. — Wilno	711	7.05	7.20
Warsz. Wil. — Zemgale	713	14.51	15.01
Zemgale — Warsz. Wil.	714	15.02	15.12
Suwałki — Warsz. Wil.	732/734	23.13	23.48
Grodno — Jeziory			6.30
Jeziory — Grodno		17.15	

Nowa taksa dorożkarska

w dzień w nocy

- 1) Za jazdę ze st. kolejowej Grodno do śródmieścia i odwrotnie zł. 1 gr. 10 Zł. 1 gr. 90
- 2) Za kurs w mieście „ 0 „ 75 „ 1 „ 10
- 3) Za godzinę jazdy z przerwami „ 3 „ 75 „ 6 „ —
- 4) Za jazdę na krańce miasta t. j. na Pohulanke, Rzeźnię, Nową Kolonję, przedmieście i Wiackie koszary „ 1 „ 10 „ 1 „ 90

UWAGA: Taksa rozumie się przy ilościach od 1—3 osób z бага- żem do 20 kg. Przy większych ilościach osób i багаżu—według umowy

OD ADMINISTRACJI

Uprasza się Sz. P. Prenumeratorów miejscowych i z pro- wincji o wpłacenie prenumeraty za m. październik.

Kino LIRA

Wielki obraz sen- sacyjno-salonowy w 7 aktach

AMERYKANKA

W roli głównej Glorja Swanson królowa mody

Kino EDEN

Córka rabina

Wstrząsająca tragedia w 6 aktach